

การมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับสถานประกอบการในการบริหารงานอาชีวศึกษา
ระบบทวิภาคีของวิทยาลัยในสังกัด สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1
Participation in Educational Institutions and Workplaces of Dual
Vocational Education Administration in the Colleges under the
Vocational Institute of Central Region 1

อรุณี มีสัจ

นิสิต หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

E-mail: aruneesuk7@gmail.com

ลัดดาวลัย เพชรโรจน์

อาจารย์ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

E-mail: lapetc@rpu.ac.th

Arunee Meesad

Student, Master of Education Program, Faculty of Arts, Rajapruk University

Laddawan Petchroj

Lecturer, Master of Education Program in Education Administration,

Rajapruk University

รับเข้า: 4 ตุลาคม 2563 แก้ไข: 15 ตุลาคม 2563 ตอรับ: 21 ตุลาคม 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับสถานประกอบการในการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับสถานประกอบการในการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล 3) เสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับสถานประกอบการในการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ กลุ่มตัวอย่างคือ หัวหน้างานอาชีวศึกษาทวิภาคี ครูนิเทศ ครูผู้สอน และครูฝึกในสถานประกอบการ จำนวน 297 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับสถานประกอบการในการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.23$, $SD=0.51$) และในรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการติดตามผล ($\bar{x}=4.38$, $SD=0.57$) รองลงมาตามลำดับ คือ ด้านวัดผลและประเมินผล ด้านการดำเนินงานและประสานงาน ด้านการวางแผนและประชาสัมพันธ์ ด้านบุคลากร และด้านหลักสูตร 2) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับสถานประกอบการในภาพรวม พบว่า บุคลากรที่มีเพศ วุฒิการศึกษา และตำแหน่งต่างกันมีความเห็นต่อการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับสถานประกอบการไม่แตกต่างกัน สำหรับประสบการณ์การทำงานต่างกัน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) แนวทางการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับสถานประกอบการคือ ควรให้ความสำคัญในการวางแผนการฝึกอาชีพของผู้เรียน ควรมีส่วนร่วมในการรับสมัครและคัดเลือกผู้เรียน มีการพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม สถานศึกษา สถานประกอบการ การบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

Abstract

This research aimed 1) to study the level of participation in educational institutions and workplaces of dual vocational education administration in the colleges under the vocational institute of central region 1, 2) to compare the participation in educational institutions and workplaces of dual vocational education administration classified by personal status, 3) to propose guidelines of participation in educational institutions and workplaces according to the opinions of experts. The sample used in the research consisted of 297 heads of dual vocational education, supervision teachers, teachers and trainers in the workplaces, selected through stratified random sampling and 5 experts selected through purposive sampling. The instruments used questionnaires and interviewing form. The statistics used percentage, mean, standard deviation, t-test, one-way ANOVA, LSD and content analysis. The results of the research were as follows: 1) the level of participation in educational institutions and workplaces of dual vocational education administration in the overall were at a high level ($\bar{x}=4.23$, $SD=0.51$) and all aspects were at a high level, the highest mean was follow-up engagement ($\bar{x}= 4.38$, $SD=0.57$), the lower others were measurement and evaluation, operations and coordination, planning and public relations, human resource and curriculum. 2) the comparison of participation in educational institutions and workplaces classified by gender, educational and position were not statistical significantly, except classified by work experience were statistical

significantly at .05 level. 3) guidelines of participation in educational institutions and workplaces were should be focused on planning for the students in vocational training, should be a participation in the recruitment and select learners, developed personnel working in dual vocational education and the curriculum development in accordance with the needs of workplaces.

Keywords: participation, educational institutions, workplaces, dual vocational education administration

บทนำ

การศึกษาเป็นหัวใจของการพัฒนาประเทศ เป็นเครื่องมือสำคัญในการยกระดับคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ในประเทศ เพื่อเตรียมกำลังคนให้พร้อมในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เพราะการศึกษาเป็นการสร้างคนเพื่อสร้างความเจริญให้กับประเทศ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ปัจจุบันประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจไปสู่การผลิตในภาคอุตสาหกรรม การบริการ และการเกษตรที่ทันสมัยตามนโยบายประเทศไทย 4.0 ขณะเดียวกันประเทศไทยกำลังประสบปัญหาการขาดแคลนแรงงานทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยสาเหตุหลักเกิดจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของประชากร และความไม่สอดคล้องกันระหว่างความต้องการกำลังคนและการผลิตกำลังคนของประเทศ ทำให้เกิดการขาดแคลนแรงงานในบางสาขาความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับสถาบันการศึกษา และภาคเอกชนหรือผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลและพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน เป็นสิ่งที่ต้องกระทำอย่างเร่งด่วน จึงจำเป็นต้องใช้กำลังคนหรือแรงงานที่ได้รับการฝึกฝนเป็นอย่างดี (คมสัน รักษ์กุล, 2560) ดังนั้นการจัดการศึกษาด้านอาชีพ เป็นการผลิตกำลังพลให้มีฐานความรู้ในวิชาชีพ เป็นการส่งเสริมและฝึกฝนให้คนออกไปประกอบอาชีพตามความถนัดและความสามารถที่แต่ละคนมีอยู่ การจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษา จึงเป็นการใช้พื้นฐานวิชาชีพที่ประกอบไปด้วยการใช้ความรู้และความชำนาญ ในอันที่จะก่อประโยชน์ต่อสังคมและเศรษฐกิจเพื่อพัฒนาประเทศไปสู่การพึ่งตนเอง รวมทั้งรู้จักนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ การที่ประเทศไทยจะแข่งขันกับประเทศอื่นได้นั้น สังคมการอาชีวศึกษาจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการนำประเทศไทยเข้าสู่การแข่งขันในโลกแห่งฐานความรู้ ให้สอดคล้องกับความต้องการพร้อมก้าวสู่โลกของการทำงานและการแข่งขันอย่างมีคุณภาพ เสริมสร้างสมรรถนะกำลังคนให้สามารถประกอบอาชีพเพื่อดำรงชีวิตและสนับสนุนการแข่งขันของประเทศ และเป็นกลไกในการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาประเทศให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ.2551 มีนโยบายในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี (Dual Vocational Education) ในหมวด 1 มาตรา 6 ได้กล่าวว่า การจัดการอาชีวศึกษาและการ

ฝึกอบรมวิชาชีพต้องเป็นการจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี รวมทั้งเป็นการยกระดับการศึกษาวิชาชีพให้สูงขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยนำความรู้ในทางทฤษฎีอันเป็นสากลและภูมิปัญญาไทยมาพัฒนาผู้รับการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในทางปฏิบัติ และมีสมรรถนะจนสามารถนำไปประกอบอาชีพในลักษณะผู้ปฏิบัติหรือประกอบอาชีพโดยอิสระได้ และมาตรา 8 (3) ได้กล่าวว่าการศึกษาระบบทวิภาคี เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันกับสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ ในเรื่องการจัดหลักสูตร การเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน และเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2551) ดังนั้นการปฏิรูปการอาชีวศึกษาจึงให้ความสำคัญกับการประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับภาคการผลิตและภาคบริการ ทั้งในด้านการจัดการวิชาการ การใช้บุคลากรและทรัพยากรร่วมกัน การจัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกภาคปฏิบัติในสถานประกอบการจริง เพื่อให้ผู้ที่จะสำเร็จการศึกษาออกไป เป็นช่างฝีมือและเป็นช่างเทคนิคเต็มรูปแบบ สามารถประกอบอาชีพหรือเป็นผู้ประกอบการเองได้ และสนองความต้องการในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เป็นการจัดการศึกษาด้านวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ในเรื่องการจัดหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การจัดการฝึกอาชีพ การวัดผลและประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งเรียนในสถานศึกษาและอีกส่วนหนึ่งเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ มีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกช่างฝีมือที่มีคุณภาพตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ

สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประกอบด้วยวิทยาลัยในสังกัดภาครัฐ จำนวน 10 สถานศึกษา คือ วิทยาลัยเทคนิคนนทบุรี วิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี วิทยาลัยเทคนิคธัญบุรี วิทยาลัยการอาชีวศึกษาปทุมธานี วิทยาลัยเทคนิคสระบุรี วิทยาลัยอาชีวศึกษาสระบุรี วิทยาลัยเทคนิคพระนครศรีอยุธยา วิทยาลัยเทคนิคอุตสาหกรรมยานยนต์ วิทยาลัยเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมการต่อเรือพระนครศรีอยุธยา และวิทยาลัยอาชีวศึกษาพระนครศรีอยุธยา ในปัจจุบันสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 ได้ดำเนินการจัดการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และระดับปริญญาตรี (ทล.บ.) ทั้งในระบบปกติและระบบทวิภาคี ในการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมีจำนวนนักเรียน นักศึกษา รวมทั้งสิ้น 729 คน คิดเป็นร้อยละ 12.65 (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและกำลังคนอาชีวศึกษา, 2561) จากจำนวนข้อมูลสถิตินักเรียน นักศึกษา พบว่า การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมีจำนวนนักเรียน นักศึกษาอยู่ในระดับน้อยมาก เมื่อเทียบกับจำนวนนักเรียน นักศึกษาระบบปกติ และ

จากรายงานการติดตามและประเมินผลการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พบว่า ปัญหาจากการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในเรื่องของทัศนคติจากผู้ให้ข้อมูลที่เชื่อว่านักเรียน นักศึกษาที่เรียนระบบทวิภาคีนั้น เป็นกลุ่มเด็กที่มาจากครอบครัวยากจน ชดสน จึงไม่นิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียน ประกอบกับยังไม่มีความรู้ความเข้าใจการเรียนระบบทวิภาคีที่ถูกต้อง จากรายงานชี้ให้เห็นว่า ความสำเร็จในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีนั้นจะต้องมีความพร้อมในทุกด้าน ให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจและมีความต้องการแสวงหาความรู้ควบคู่กับการฝึกปฏิบัติงาน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุดมศักดิ์ มีสุข (2560) ได้ศึกษาสภาพปัญหาการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง ผลการวิจัยแสดงให้เห็นถึงปัญหาการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในส่วนของสถานศึกษาอาชีวศึกษาควรมีการสร้างความรู้ความเข้าใจในการจัดการให้มากขึ้น ครูขาดเทคนิคการสอนและแรงจูงใจ การขาดความเข้าใจอย่างเพียงพอของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการวัดผลการประเมินผลการเรียน ด้านสถานที่ พบว่าสถานศึกษาขาดทรัพยากรในการจัดการศึกษา ด้านการจัดการหลักสูตร พบว่า มีปัญหาเรื่องความไม่ชัดเจนในเรื่องการกำหนดนโยบาย ด้านการประชาสัมพันธ์ พบว่า มีปัญหาในด้านการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์

จากแนวคิดและปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับสถานประกอบการในการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 เพื่อประโยชน์การเป็นแนวทางการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับสถานประกอบการในการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีต่อไป เพื่อขับเคลื่อนการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการยกระดับการจัดการศึกษาในระบบทวิภาคี เพื่อเพิ่มปริมาณผู้เรียน และเป็นส่วนหนึ่งในการปรับภาพลักษณ์ (Re-branding) ในการจัดการศึกษาร่วมกับสถานประกอบการที่ได้มาตรฐาน ให้สนองตอบความต้องการของตลาดแรงงานภาคอุตสาหกรรม อันเป็นการบรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายของการจัดการอาชีวศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับสถานประกอบการในการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับสถานประกอบการในการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล
3. เพื่อเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับสถานประกอบการในการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

สมมติฐานการวิจัย

บุคลากรที่มีเพศ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับสถานประกอบการในการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 แตกต่างกัน

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 คือ หัวหน้างานอาชีวศึกษาทวิภาคี ครูผู้สอน ของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 826 คน และครูฝึกในสถานประกอบการที่ร่วมจัดการศึกษาระบบทวิภาคี ปีการศึกษา 2562 จำนวน 378 คน รวมจำนวน 10 สถานศึกษาคือ วิทยาลัยเทคนิคนนทบุรี วิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี วิทยาลัยเทคนิคธัญบุรี วิทยาลัยการอาชีวศึกษาปทุมธานี วิทยาลัยเทคนิคสระบุรี วิทยาลัยอาชีวศึกษาสระบุรี วิทยาลัยเทคนิคพระนครศรีอยุธยา วิทยาลัยเทคนิคอุตสาหกรรมยานยนต์ วิทยาลัยเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมการต่อเรือพระนครศรีอยุธยา และวิทยาลัยอาชีวศึกษาพระนครศรีอยุธยา สำหรับกลุ่มที่ 2 คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นผู้บริหารสถานศึกษา ของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 และผู้บริหารในสถานประกอบการที่ร่วมจัดการศึกษาระบบทวิภาคี กับวิทยาลัยในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ด้วยแบบสอบถาม จำนวน 297 คน คือ หัวหน้างานอาชีวศึกษาทวิภาคี ครูผู้สอน ครูนิเทศ และครูฝึกในสถานประกอบการที่ร่วมจัดการศึกษาระบบทวิภาคี กับวิทยาลัยในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 ประกอบด้วย 1) วิทยาลัยเทคนิคนนทบุรี จำนวน 10 คน 2) วิทยาลัยเทคนิคธัญบุรี จำนวน 14 คน 3) วิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี จำนวน 38 คน 4) วิทยาลัยการอาชีวศึกษาปทุมธานี จำนวน 11 คน 5) วิทยาลัยเทคนิคพระนครศรีอยุธยา จำนวน 38 คน 6) วิทยาลัยเทคนิคอุตสาหกรรมยานยนต์ จำนวน 8 คน 7) วิทยาลัยเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมการต่อเรือพระนครศรีอยุธยา จำนวน 10 คน 8) วิทยาลัยอาชีวศึกษาพระนครศรีอยุธยา จำนวน 17 คน 9) วิทยาลัยเทคนิคสระบุรี จำนวน 39 คน 10) วิทยาลัยอาชีวศึกษาสระบุรี จำนวน 19 คน และ 11) สถานประกอบการ จำนวน 93 คน การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้ตาราง Krejcie and Morgan (1970) กำหนดระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยแบบสัมภาษณ์คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสูงสุด ของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 ที่เคยได้รับรางวัลสถานศึกษาพระราชทาน จำนวน 4 คน และผู้บริหารในสถานประกอบการที่ร่วมจัดการศึกษาระบบทวิภาคี กับวิทยาลัยในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 1 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) 5 ระดับ โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับสถานประกอบการในการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 และการหาคุณภาพของแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) จากการหาค่าความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์การวิจัยกับข้อคำถามที่สร้างขึ้น (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ได้ค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน และวิเคราะห์ค่าความเที่ยง (reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.96

2. แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยข้อคำถามมาจากการนำด้านที่ได้คะแนนเฉลี่ยสูงสุด 3 ด้านแรก มาสอบถามผู้ให้การสัมภาษณ์คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เพื่อเสนอแนะทางการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับสถานประกอบการในการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 ว่าควรเป็นอย่างไร ซึ่งมีจำนวน 3 ข้อ ประกอบด้วยคำถาม 3 ด้าน คือ ด้านการติดตามผล ด้านวัดผลและประเมินผล และด้านการดำเนินงานและประสานงาน และการหาคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ไปนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ได้ค่าความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแจกแจงความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)

2. วิเคราะห์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับสถานประกอบการในการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 โดยการหาค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับสถานประกอบการในการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 ใช้สถิติการทดสอบค่า t-test (Independent Samples) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างจะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการ LSD

4. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิมาสรุปโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและนำเสนอข้อมูลในเชิงบรรยาย

ผลการวิจัย

1. สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 297 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 58.92 มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 58.25 มีตำแหน่งครูนิเทศ ร้อยละ 36.03 และมีประสบการณ์การทำงาน 11-20 ปี ร้อยละ 38.72

2. ระดับการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับสถานประกอบการในการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 แสดงผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับสถานประกอบการในการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 ในภาพรวมและรายด้าน

การมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับสถานประกอบการ	\bar{x}	SD	แปลค่า	ลำดับ
1. ด้านการวางแผนและประชาสัมพันธ์	4.20	0.63	มาก	4
2. ด้านการดำเนินงานและประสานงาน	4.24	0.54	มาก	3
3. ด้านบุคลากร	4.16	0.50	มาก	5
4. ด้านหลักสูตร	4.07	0.41	มาก	6
5. ด้านวัดผลและประเมินผล	4.32	0.57	มาก	2
6. ด้านการติดตามผล	4.38	0.57	มาก	1
รวม	4.23	0.51	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า การมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับสถานประกอบการในการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.23$, $SD=0.51$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการติดตามผล ($\bar{x}=4.38$, $SD=0.57$) รองลงมาตามลำดับคือ ด้านวัดผลและประเมินผล ด้านการดำเนินงานและประสานงาน ด้านการวางแผนและประชาสัมพันธ์ ด้านบุคลากร และด้านหลักสูตร

3. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับสถานประกอบการในการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล แสดงผลดังตารางที่ 2 และการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ในภาพรวม แสดงผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับสถานประกอบการในการบริหารงาน
อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จำแนก
ตามสถานภาพส่วนบุคคล

การมีส่วนร่วมของสถานศึกษา กับสถานประกอบการ	เพศ		วุฒิ การศึกษา		ตำแหน่ง		ประสพการณ์ การทำงาน	
	t	Sig.	F	Sig.	F	Sig.	F	Sig.
1. ด้าน การวางแผน และ ประชาสัมพันธ์	-1.90	0.06	2.65*	0.04	3.69*	0.00	12.21*	0.00
2. ด้าน การดำเนินงาน และ ประสานงาน	2.39*	0.02	0.96	0.41	1.26	0.27	5.07*	0.00
3. ด้านบุคลากร	-0.50	0.62	0.58	0.62	2.59*	0.03	5.95*	0.00
4. ด้านหลักสูตร	-1.04	0.30	2.44	0.06	4.55*	0.00	2.82*	0.04
5. ด้านวัดผลและประเมินผล	0.93	0.35	0.66	0.57	0.88	0.47	5.63*	0.00
6. ด้านการติดตามผล	1.93	0.06	2.43	0.06	0.71	0.58	6.21*	0.00
รวม	0.30	0.76	1.39	0.24	1.63	0.16	6.75*	0.00

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ในภาพรวมบุคลากรที่มีเพศ วุฒิการศึกษา และตำแหน่งต่างกัน มีความ
คิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับสถานประกอบการในการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบ
ทวิภาคีไม่แตกต่างกัน สำหรับประสพการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของ
สถานศึกษากับสถานประกอบการในการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี แตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. แนวทางการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับสถานประกอบการในการบริหารงาน
อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 ตามความคิดเห็น
ของผู้ทรงคุณวุฒิ สรุปประเด็นได้ดังนี้ 1) ด้านการติดตามผล ผู้บริหารควรออกตรวจเยี่ยมสถาน
ประกอบการอย่างต่อเนื่อง ร่วมกันจัดทำแผนการนิเทศติดตามระหว่างการฝึกอาชีพ จัดทำรายงานผล
การนิเทศโดยรายงานต่อผู้บริหารให้เป็นปัจจุบันและสม่ำเสมอ เพื่อติดตามผลการดำเนินงาน
อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ควรให้ครูผู้สอนไปนิเทศร่วมกับครูนิเทศเพื่อช่วยกันกำกับติดตาม 2) ด้าน
วัดผลและประเมินผล สถานศึกษาและสถานประกอบการร่วมกันกำหนดวิธีการและเกณฑ์ในการ
วัดผลและประเมินผลการฝึกของผู้เรียน ควรแจ้งผลการเรียนให้ผู้เรียนทราบความก้าวหน้าเป็นระยะ
ควรจัดให้มีการวัดผลและประเมินผลการฝึกวิชาชีพของผู้เรียนร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถาน

ประกอบการ 3) ด้านการดำเนินงานและประสานงาน ควรกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับ อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีโดยเฉพาะ มีการปฐมนิเทศผู้เรียนเพื่อสร้างความเข้าใจในการปฏิบัติตัวก่อน ออกไปฝึกอาชีพในสถานประกอบการ มีการดำเนินงานเพื่อเสริมความรู้เกี่ยวกับระบบทวิภาคี และ ควรมีการประชาสัมพันธ์แนะแนวผู้ปกครองและผู้เรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคี

อภิปรายผล

1. การมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับสถานประกอบการในการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบ ทวิภาคีของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้ กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา พ.ศ.2555-2569 ที่สนับสนุน และให้ความสำคัญกับการจัดการอาชีวศึกษาร่วมกับสถานประกอบการ โดยการยกระดับคุณภาพ การจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องและเชื่อมโยงกับสถานประกอบการ เน้นความร่วมมือในการจัด อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีและการฝึกงาน และอาจเป็นเพราะการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ถือเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งต่อการนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์สูงสุดของการจัดการอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคี มีความสำคัญต่อการผลิตกำลังคนเข้าสู่ตลาดแรงงาน เพราะกระบวนการบริหารที่ดี ย่อมส่งผลให้ผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาในหลักสูตรทวิภาคีมีคุณภาพ และตรงตามความต้องการของ สถานประกอบการ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง อีกทั้งสถานศึกษามี ความพร้อมและได้รับความร่วมมือจากสถานประกอบการเป็นอย่างดีในการจัดการอาชีวศึกษาระบบ ทวิภาคี จึงส่งผลให้มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Barbel, Matthias and Philipp (2014) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีและการฝึกอาชีพ ในประเทศเยอรมัน พบว่า การจัดระบบการฝึกอาชีพในสถานประกอบการและการจัดการศึกษาใน สถาบันอาชีวศึกษาอย่างเป็นระบบ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะที่จำเป็นในการทำงาน โดยเป้าหมาย หลักของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีคือ การช่วยให้ผู้เรียนสามารถบรรลุและพัฒนา ความสามารถในการปฏิบัติงาน เพื่อตอบสนองความท้าทายทางวิชาชีพทั้งในปัจจุบันและอนาคต สามารถปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในเศรษฐกิจและสังคม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญลือ ทองเกตุมะแก้ว (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ของ สถานศึกษาในสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู สถาน ประกอบการ เกี่ยวกับการบริหารการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ใน ระดับมาก โดยพบว่า หลักสูตรมีความสอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ ได้รับความ ร่วมมือในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในการบริหารจัดการทรัพยากรร่วมกัน และมีการนิเทศการ ฝึกงานของครูผู้สอนอย่างสม่ำเสมอ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการติดตามผล มี

ค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นลำดับที่ 1 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาและสถานประกอบการ ร่วมกันจัดทำแผนการนิเทศและติดตามระหว่างการศึกษาฝึกอาชีพในสถานประกอบการอย่างต่อเนื่องทุกภาคเรียน กำหนดให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง ติดตามการฝึกอาชีพ การให้คำแนะนำและแก้ไขปัญหาการฝึกอาชีพของผู้เรียนร่วมกันเป็นระยะ รายงานผลการติดตามต่อผู้บริหารเป็นปัจจุบันเพื่อกำกับติดตามการดำเนินงานตามแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐวิทย์ มุ่งเมือง (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาความร่วมมือการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยการอาชีพในภาคเหนือตอนบน พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูอาจารย์ ต่อสภาพความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการติดตามและประเมินผล และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุดมศักดิ์ มีสุข (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขาช่างอุตสาหกรรม ในสถานศึกษาสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง พบว่า รูปแบบการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีจะต้องมีกระบวนการนิเทศติดตามผลการศึกษาที่มีองค์ประกอบครูนิเทศหรือครูฝึกงานในสถานประกอบการ มีการแจ้งผลการนิเทศให้นักศึกษาทราบเป็นระยะ แนะนำให้คำปรึกษากับนักศึกษาตลอดการฝึกงาน

2. การมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับสถานประกอบการในการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล เมื่อเปรียบเทียบในภาพรวม สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

บุคลากรที่มีเพศ วุฒิการศึกษา และตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับสถานประกอบการในการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการปฏิบัติงานต่างก็อยู่ในบริบทและทรัพยากรแบบเดียวกัน บุคลากรทุกคนต่างได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันในการทำงาน อีกทั้งได้รับนโยบายและแนวปฏิบัติในการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเช่นเดียวกัน และมีตัวชี้วัดเป็นแนวทางในการพัฒนาอย่างชัดเจน สถานศึกษา สถานประกอบการ และผู้ที่เกี่ยวข้อง มีการประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานด้านอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีอย่างต่อเนื่อง ทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผนการฝึกอาชีพร่วมกัน จึงมีความคิดเห็นคล้ายคลึงกันหรือไปในทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ผกามาศ ชัชวาลย์ (2555) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นต่อผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการศึกษาระดับทวิภาคี สาขาการโรงแรม กรณีศึกษาวิทยาลัยบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยวกรุงเทพฯ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พบว่า บุคลากรที่มีเพศ และระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารระบบทวิภาคีสาขาการโรงแรมไม่แตกต่างกัน อีกทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชญานิน สง่าเพชร (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 2 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีวุฒิการศึกษา และตำแหน่งงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของยุพาวดี ศิริปรีดี (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี พบว่า บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกันคือ กลุ่มที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีกับกลุ่มที่มีการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี มีการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สำหรับบุคลากรที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับสถานประกอบการในการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่า ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 11-20 ปี มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับสถานประกอบการในการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมากกว่าทุกกลุ่มประสบการณ์การทำงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานในช่วง 11-20 ปี นั้น เป็นบุคลากรที่พร้อมจะทำงาน เนื่องจากเป็นผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานมาระยะหนึ่งแล้ว และพร้อมเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม ในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ มีความกระตือรือร้นในการทำงาน และได้รับการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553) ได้กล่าวว่า การเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลร่วมติดตามผล และการเข้ามามีส่วนร่วมจะช่วยให้ผู้เข้าร่วมมีความรู้สึกรู้ว่าตนเองมีคุณค่าและมีศักดิ์ศรี ซึ่งผลดีของการบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นการสร้างสรรค์ให้มีการระดมสรรพกำลังจากบุคคลต่าง ๆ เช่น พลังความคิด สติปัญญา ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ คมสัน รักกุศล (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่สนับสนุนการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่สนับสนุนการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. แนวทางการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับสถานประกอบการในการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ สรุปเป็นประเด็นได้ดังนี้ 1) ด้านการติดตามผล ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการนิเทศ ควรออกตรวจเยี่ยมสถานประกอบการอย่างต่อเนื่อง เป็นผู้กำกับติดตามการนิเทศของครูนิเทศให้เป็นไปตามแผนการนิเทศอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อติดตามผลการดำเนินงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และร่วมกันหาแนวทางแก้ปัญหาเพื่อสนับสนุนการทำงานของครูนิเทศให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ ควรสร้างความตระหนักเกี่ยวกับความสำคัญของการนิเทศให้แก่สถานประกอบการ ซึ่งจะช่วยให้การกำกับ ติดตาม รวมถึงแก้ปัญหาทำได้ง่ายขึ้นและรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อิศรียา ออสุวรรณ (2559) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารควรให้

ความสำคัญกับการนิเทศและติดตามผล เป็นผู้กำกับติดตามการนิเทศของครูนิเทศ และให้ครูนิเทศจัดทำรายงานการนิเทศแต่ละครั้ง สอบถามครูนิเทศอย่างสม่ำเสมอเกี่ยวกับผลการนิเทศ ปัญหาที่พบในการนิเทศ ร่วมรับฟังปัญหาและข้อเสนอแนะ และพร้อมที่จะสนับสนุนแก้ไขปัญหาดังกล่าว 2) ด้านวัดผลและประเมินผล ควรดำเนินการวัดผลและประเมินผลการฝึกอาชีพของผู้เรียนให้เป็นมาตรฐานโดยยึดตามมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพ กำหนดเกณฑ์การวัดผลและประเมินผลตามหัวข้อในแผนการฝึกอาชีพ แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาประเมินผลการเรียนแต่ละสาขาวิชาาร่วมกัน กำหนดวิธีการซ่อมเสริมให้ผู้เรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ โดยสถานศึกษาและสถานประกอบการร่วมกันประเมินผลผู้เรียนที่ฝึกอาชีพร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ จงสภาพร ดาวเรือง (2560) ได้กล่าวว่า ในระบบการวัดผลและประเมินผล ควรกำหนดเกณฑ์การวัดผลและการฝึกอาชีพให้เป็นไปตามหัวข้อการฝึกในแผนการฝึกอาชีพ จัดระบบการวัดผลและประเมินผลให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล การยึดมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพเป็นเกณฑ์ในการวัดผลและประเมินผล การจัดให้มีการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริงโดยวัดเป็นงาน เป็นชิ้นงาน มีตัวชี้วัดและเกณฑ์ที่สามารถวัดผลและประเมินได้อย่างเป็นมาตรฐาน และครูผู้สอนกับครูฝึกของสถานประกอบการร่วมกันวัดผลและประเมินผลผู้เรียนที่ฝึกอาชีพ 3) ด้านการดำเนินงานและประสานงาน สถานศึกษากับสถานประกอบการควรมีส่วนร่วมในการดำเนินงานรับผิดชอบร่วมกัน มีข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี จัดตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี จัดปฐมนิเทศผู้เรียนเพื่อให้ความรู้ก่อนการฝึกอาชีพ ติดต่อประสานงานกับทุกภาคส่วน และสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างลุล่วงด้วยการบริหารงานแบบการมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ นิรุต์ บุตรแสนลี (2561) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและประสานงานในการจัดการศึกษาประกอบด้วย สถานศึกษากับสถานประกอบการมีข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีอย่างชัดเจน จัดปฐมนิเทศก่อนการฝึกอาชีพร่วมกับสถานประกอบการ จัดให้มีการคัดเลือกสถานประกอบการโดยคณะกรรมการสถานศึกษาร่วมกับสถานประกอบการ แต่งตั้งคณะกรรมการการฝึกอาชีพ และกำหนดระยะเวลาในการฝึกอาชีพอย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

การมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับสถานประกอบการในการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 อยู่ในระดับมากทุกด้าน ในด้านหลักสูตร ถึงแม้จะมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก แต่เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับต่ำที่สุด ดังนั้นควรหาแนวทางในการส่งเสริมให้สถานประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำ ประเมิน และปรับปรุงหลักสูตร แผนการเรียน และแผนการฝึกอาชีพ ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและการเปลี่ยนแปลงของสังคม การพัฒนาครูนิเทศ ครูผู้สอน ครูฝึกในสถานประกอบการ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาในการจัด

หลักสูตรการศึกษาระบบทวิภาคี เพื่อพัฒนาวิชาชีพ การบริหารจัดการหลักสูตรเฉพาะของสถานประกอบการ และการส่งเสริมให้สถานประกอบการเข้าร่วมประชุมกับสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมของสถานศึกษาอาชีวศึกษากับสถานประกอบการ

2. ควรมีการติดตามผลนักเรียน นักศึกษา ในระบบทวิภาคีที่จบการศึกษา ถึงปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน เพื่อนำมาปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการให้มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

คมสัน รักรุศล. (2560). ปัจจัยที่สนับสนุนการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

จงสถาพร ดาวเรือง. (2560). อนาคตภาพการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2559-2569). วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนนครินทร์.

ชญาณิน สง่าเพชร. (2560). การบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 2 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

ณัฐวิทย์ มุงเมือง. (2560). การพัฒนาความร่วมมือการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยการอาชีพในภาคเหนือตอนบน. พิษเนศวร์สาร, 13(1): 133-146.

นิรุตต์ บุตรแสนลี. (2561). การพัฒนารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มุ่งเน้นประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิจัย วัดผลและสถิติการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

บุญลือ ทองเหตุแก้ว. (2559). รายงานการศึกษาส่วนบุคคลเรื่องการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3. สถาบันพัฒนาครูคณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

- ผกามาศ ชัชวาลย์. (2555). **ความคิดเห็นต่อผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการศึกษาระดับทวิภาคีสาขา
การโรงแรม กรณีศึกษา วิทยาลัยบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยวกรุงเทพฯ สำนักงาน
คณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.** วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2553). **การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม: ประชาชนองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นและราชการ.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ไทยร่มเกล้า.
- ยุพาวดี ศิริปริดี. (2559). **การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา
จังหวัดอุดรธานี.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะ
ศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยสันตพล.
- ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและกำลังคนอาชีวศึกษา. (2561). **สถิติข้อมูลของนักเรียนนักศึกษา
อาชีวศึกษา ประจำปีการศึกษา 2561.** ค้นเมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2561, จาก
<http://techno.vec.go.th>
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2551). **พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ.2551.**
กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **รายงานการติดตามและประเมินผลการจัดการ
อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี.** สำนักประเมินผลการจัดการการศึกษา. กรุงเทพฯ: พรักหวาน
กราฟิก.
- อิสริยา ออสุวรรณ. (2559). **แนวทางการบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนระบบทวิภาคีใน
เขตกรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุดมศักดิ์ มีสุข. (2560). **การพัฒนารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในสถานศึกษาสังกัด
สถาบันอาชีวศึกษาภาคกลาง.** วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี, 11(3): 221-235.
- Barbel Furstenau, Matthias Pilz & Philipp Gonon. (2014). **The Dual System of
Vocational Education and Training in Germany: What Can Be Learnt
About Education for (Other) Professions.** Retrieved 25th January 2020, from
<https://bit.ly/341NTe8>
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). **Determining Sample Size for Research
Activities.** Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.